

PROSVETNI DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENJ PROSVETNIH DELAVCEV SLOVENIJE

Štev. 11

Ljubljana, 10. junija 1952.

Leto III.

Diskusija na ustanovnem kongresu Združenja profesorjev in predmetnih učiteljev

(Govor tov. L. Gabrovška k učnemu načrtu za višje gimnazije, ki je izzval med delegati največje zanimanje)

Ena od važnejših nalog Združenja profesorjev in predmetnih učiteljev bo — kot smo to lahko razbrali iz referata tov. Papernice — preučevanje organizacijskih oblik naše srednje šole. Javljam se k besedi o predmetniku in učnem načrtu za višje gimnazije, ker se mi zdi, da je tu problematika organizacije pouka najbolj aktualna a tudi najbolj komplicirana.

Vsi čutimo, da pouk v višjih gimnazijah še ne teče tako, da bi iz njega sledilo kot logična posledica, kot znanstvena nujnost dialektično-materialistični pogled na svet.

Vsi vemo za neprestane pritožbe profesorjev visokih šol, da so absolutni gimnazij premalo usposobljeni za samostojno analizo, da ne znajo svojega znanja uporabljati, da jih srednja šola premalo navaja na studiozen način dela. Vemo, da imajo tudi mnogi naši univerzitetno izobraženi delavci na najrazličnejših področjih ljudskega udejstvovanja klasično gimnazijo za najslabše tip splošnoizobraževalne srednje šole in da pripisujejo nizko raven absolutov drugih gimnazij prenatrpanemu predmetniku in prenatrpanim učnim načrtom.

Vzemimo dalje v poštev, da zahtevajo pogosto včasih celo isti profesorji obrani na strokovnih kongresih z resolucijami uvedbo novih predmetov v predmetnikih višjih gimnazij. Tako je n. pr. kongres matematikov in fizikov na Bledu 1. 1949 postavil zahtevo, da se uvede kot samostojni predmet astronomija, a v debati so padali analogni predlogi za opisno geometrijo. Letošnji kongres na Bledu se je zavzemal za geologijo kot samostojen gimnazijski predmet. Tu so dalje meteorologijo, ki se vse pogostje oglašajo z očitki, da je njihova veda v gimnazijskem pouku zapostavljena. Tu so popolnoma upravičeni očitki, da ne daje naša gimnazija kot šola za najvišjo splošno izobrazbo v naši socialistični državi skoro nobene izobrazbe iz politične ekonomije. Več kot skromno znanje prinašajo dalje absolventi gimnazij iz zgodovine likovne in glasbene umetnosti. Zadnje čase se s čedalje večjo nujnostjo odpira vprašanje po državljanski in moralno-etični vzgoji.

Vidimo, da je problem organizacije pouka v višji gimnaziji res zatom. Gotovo ne bo mogel biti rešen naenkrat, njegovo reševanje predstavlja daljši proces. Na nas je, da o tej problematiki stalno razmišljamo, da zbiramo izkušnje in da usmerjamo organizacijske spremembe tako, da bodo pospeševale razvoj šolstva v smislu socializma.

Osnovne poglede na to, kakšna naj bo socialistična šola in potem-takem tudi gimnazija, že imamo. Osnovne misli najdemo pri Marxu in Engelsu. To, kar se prebija kot osnovna misel skozi njuna izjavljaja, je zahteva, da mora socialistična šola zagotoviti enotnost umske, telesne, moralne, estetske in politične vzgoje.

Dragocene in za nas že mnogo bolj konkretne teze o ciljih in o organizaciji šole v socializmu nam je dal III. plenum CK KPJ. Ta plenum je določil smer razvoja našega šolstva. Naša šola naj ima za cilj vzgojo novega, svobodnega, odločnega socialističnega človeka, čigar pojmovanje je široko in raznovrstno, ki sta mu tuja birokratizem in ožina, skratka človeka širokih vidikov in širokega znanja.

Toda, če se povprašamo, na kakšen način naj dosežemo ta cilj, menim, da se prav lahko pridružimo mnenju Mitre Mitrovic, ki je v svojem pomembnem članku »Politika in šola v socializmu« dejala, da še nimamo nikjer odgovora, kakšen šolski sistem je najbolj smotrni, najbolj prikladen za to, da realiziramo navedene ideje, niti ne vemo, kdaj se bodo lahko v posameznih socialističnih deželah uresničile, pa tudi v kakšnih stopnjah bomo dosegli ideal socialističnega človeka. Prav zato, da bi vzpodbudile pedagoške delavce na študij take problematike, ki na drugem mestu zapisala: »... odločneje in pogumneje naglašati in odpravljati tiste pomanjkljivosti, ki odpirajo šolo, da bi se razvijala svobodno z razvojem socialistične demokracije; konkretnije je treba razčiščevati vzgojna vprašanja tega novega, vsestranskega razvitega človeka...«

Ce se lotimo sedaj s takimi mislimi vprašanja predmetnika in učnega načrta za višje gimnazije, je jasno, da se moramo predvsem varovati, da ne bomo gledali na ves pouk skozi prizmo posameznih predmetov, pač pa z vidika splošnih ciljev šole, ki morajo temeljiti na enotnosti umske, telesne, moralne, estetske in politične vzgoje.

Dalje. Če želimo to enotnost zagotoviti, je treba po mojem mnenju preiti na povezovanje predmetov, ki so se na več ali manj stihistični način razvrstili v predmetnikih višjih gimnazij, treba se je pogumneje lotiti povezovanja vse učne snovi, tako da bo tekel pouk v čim manj predmetih in tako, da bo že skozi učni načrt predmetov udarjala na dan težnja po enotnosti vzgoje in izobrazbe, po celotnosti pouka. Če je zgodovinski razvoj družbe pripeljal do delitve pouka na celo vrsto med seboj ločenih predmetov, potem je treba v socialistični šoli stremeti za tem, da bo izobrazba čim celotnejša, da ne bo pouk preveč razcepljen in da bo snov v predmetih vezana po sorodnih vezah, to je na dialektičen način. Da bomo to dosegli, je treba celotno snov, ki jo posredujemo dijakom v gimnaziji pretresti, analizirati, vključiti v gradivo marsikaj novega, a razume se, da je treba z druge strani še mnogo več izvreči in potem celoten material razporediti na posamezne predmete na osnovi notranjih zvez. Izvreči je treba predvsem poglavja, ki imajo pretežno deskriptivni karakter in niso posebej potrebna za razumevanje celote in za analizo pojavov v prirodi in družbi.

Gledano pred temi aspekti bi imel sledeči predlog za razpored gradiva na posamezne predmete v višjih gimnazijah. Mimogrede naj omenim, da se zavedam, da predlog ne more priti v poštev za realizacijo v neposredni prihodnosti. Več je razlogov za to, nekaj jih bom navedel pozneje. Predmeti pa bi bili tile:

1. Materini jezik. Ta predmet naj ne bi — kot se to pretežno dela — obravnaval samo jezikovno in literarno-zgodovinsko problematiko. Ta predmet naj bi dajal dijakom bogato priliko za estetsko in moralno vzgojo. Zato bi bilo potrebno opustiti mnogo suhega leksikografskega gradiva, a posvetiti mnogo več pozornosti analizi posameznih obdobij, umetniških del. Mnogo več bi bilo treba prikazovati napredek kot rezultat borbe, mnogo bolj bi bilo potrebno naglašati težino borbe za napredek na področju znanosti in umetnosti. S poudarjanjem težine borbe, s prikazovanjem požrtvovalnosti in doslednosti naprednim idejam, ki je tako karakteristična za velike borbe, bomo mnogo več prispevali k moralni vzgoji nego s pretiranim nizanem zgodovinskih dejavlov.

Ta predmet bi moral omogočiti dijakom, da dobe pregled nad razvojem likovne in glasbene umetnosti svojega naroda in to ob prikazovanju vsakokratnih političnih, ekonomskih in ideoloških borb. S takim prikazovanjem in povezovanjem celotnega gradiva bi omogočili mladini, da bo gledala na ves napredek kot na napredek, ki se ustvarja v borbi, da bo priznala zgodovinski materializem kot edino znanstveno tolmačenje družbenih pojavov. A kar se umetnosti tiče, bi tako povezovanje gradiva gotovo preprečevalo larpuristično pojmovanje umetnosti. Seveda bi predmet potreboval za tako široko tematično več tedenskih ur kot jih ima sedaj.

2. Živi jezik. Mislim, da bo izkušnja preje ali pozneje pokazala, da je pametno poučevati v gimnaziji kot obvezen predmet samo en živ jezik, a tega temeljiteje (na raznih gimnazijah je lahko različen). Če hočemo navaditi mladino na studiozen način dela, ne na golo memoriranje, če jo hočemo usposobiti za analiranje pojavov, če hočemo, da bo sama težila za tem, da bi šla stvarjem v globino, potem ji ne smemo razbiti zanimanja na preveč različnih področjih. Obvezno učenje dveh živih jezikov je že tako cepljenje zanimanja.

Nadalje sodim, da imajo prav vsi tisti, ki zastopajo stališče, da je treba ob učenju živega jezika seznaniti mladino tudi s kulturnim in političnim razvojem naroda, ki ta jezik govori, dobiti pregled nad vzajemnimi odnosi tega naroda z našimi narodi pa naj bo to na ekonomsko-političnem, umetniškem ali filozofskem področju. Z naglašanjem takih zvez bomo gotovo podprli vzgojo mladine v smislu internacionalizma

in preprečevali ozke poglede na družbene pojave doma in v zamejstvu.

3. Latinski jezik. Ko smo se že odločili in treba je reči s polnimi razlogi, za ta jezik starega sveta, potem se moramo zavedati, da preti temu koraku, da se izrodi v čisti formalizem. A z dvema tedenskima urama le težko rečemo, da uganjamo kaj drugega kot formalizem. Latinski jezik kot predmet v socialistični višji gimnaziji ima smisel le tedaj, če omogoči dijakom po hitro in solidno osvojenih gramatičnih osnovah preko originalnih tekstov vpogled v antično kulturo in v ekonomsko-družbeno ozadje sužnje-poslastniške družbene ureditve. A to bi se dalo doseči le, če bomo dali temu jeziku vsaj tri ure tedensko.

Glede na splošne cilje latinskega jezika v socialistični gimnaziji bi bilo potrebno pretresti ves kanon tekstov, ki prihajajo v poštev za obravnavanje v šoli. Vsekakor bi bilo prav, da bi bilo vključeno v ta kanon Lukrecija Kara delo »De rerum natura«.

Toliko kar se jezikovnega pouka na gimnazijah tiče. Ostale predmete navajam v posebni zapovednosti, ki bi lahko enega ali drugega navdale z mislijo, da gre za neki rang predmetov. Toda ni tako. Ne gre za nikakršno razvrščanje predmetov po važnosti, nego za razvrščanje, ki kolikor je mogoče odraža tudi dialektični karakter prirode in družbe. Gre za razporeditev, o katerem je Engels mnogo razmišljal in o katerem govori Engels v »Dialektiki prirode« na več mestih.

4. Matematika je veda, ki proučuje količinske in prostorne odnose pri kakršnih koli pojavih. Kot šolski predmet bi imela v glavnem isti obseg kot doslej. Potrebno bi le bilo izbirati za vaje mnogo več primerov in nalog iz raznih področij dnevnega življenja in iz drugih ved, ki uporabljajo matematiko kot sredstvo.

5. Nato pride predmet, ki obsega fiziko in kemijo. Sodim namreč, da bi bilo stvar v korist, če bi spojili ta dva predmeta v en sam predmet. Razlog za tako spajanje ne leži v tem, da so nekoč tako učili v gimnazijah, da se tako predava v mnogih srednjih šolah Francije pod nazivom »sciences physiques«, nego v tem, da preučujeta fizika in kemija zakonitosti mrtve materije, to se pravi zakonitosti, ki leže v osnovi prav vseh pojavov sveta, to se pravi z gibanjem materije, s strukturo materije. Dijaki bi dobili mnogo celotnejšo sliko o prirodi, ako bi isti učitelj v enem samem predmetu obdelal gradivo, ki je doslej spadalo v dva predmeta.

Naj še omenim, da bi se na ta način izognili odvisnim ponavljanjem nekaterih poglavij kot so n. pr. osnove atomske fizike, elektronska teorija in mnogo poglavij iz fizikalne kemije. Seveda bi bilo treba sestaviti primerne učne načrte, ki

bi se glede razporeda (ne pa glede obsega) znatno razlikovali od sedanjih. Pod ta predmet bi spadala tudi politehnična izobrazba. To vprašanje zahteva sploh posebnega študija in se ga tu ne mislim dotikati.

6. Naslednji predmet bi bil v glavnem geografskega značaja. Toda vanj ne bi vključili samo opis naše zemlje nego tudi opis razvoja naše zemlje kot planeta, njenega mesta in njenega gibanja v vesemirju. Zato bi tak predmet vseboval snov, ki smo jo posredovali dijakom kot kozmogonijo, geologijo, geografijo v ožjem pomenu besede.

Pri tem predmetu bi dobili dijaki pregled nad razvojem materije od prameglic pa preko galaktičnih sistemov do sončnega sistema s planetom na katerem živimo. Pri tem predmetu bi dobili dijaki pregled nad razvojem zemlje, kako se je po raznih fazah, skozi razna geološka razdobja mogla oblikovati v današnjo obliko, ki omogoča življenje rastlinam in živalim in končno tudi življenju človeku.

Dialektični razvoj bi bil osnovna črta, ki bi vezala v celoto sicer dokaj različne predmete.

7. Naslednji predmet bi bila biologija kot veda, ki se bavi s pojavi žive materije. Ta predmet bi zajel botaniko, zoologijo, fiziologijo rastlin in živali in razvojno teorijo. Ze v dosedanjem predmetniku je bil to predmet, ki je največ prispeval k izgradnji dialektičnega pogleda na svet. Predavali bi ga v dosedanjem obsegu, le da bi bilo potrebno sistematično tako v botaniki kot v zoologiji, ki gotovo jemlje preveč časa na škodo drugega gradiva, skriti na minimum, ki je potreben za razumevanje celote.

8. Potem bi prišel na vrsto predmet, ki se bavi s človekom kot živim bitjem. Lahko bi ga nazvali **nauk o človeku ali nauk o telesu.** Ta predmet bi zajemal somatologijo, osnovne principe higijene, telovadbo in predvojaško vzgojo. Gotovo je ta grupacija na prvi pogled čudna. Toda ta povezava ni brez osnove. S tem predmetom bi se uveljavljala skrb socialističnega društva za princip »mens sana in corpore sano«, to je skrb za telesno vzgojo v širšem pomenu besede, za usposabljanje človeka za premagovanje telesnih naporov, za ohranjanje njegovega zdravja in s tem tudi za usposabljanje za obrambo naše domovine.

Tu moram pripomniti, da se pri nas človek težko znebi vtisa, da gledamo na vprašanje telesne vzgoje na način, ki gotovo še kaže posledice srednjeveških predsodkov, ko so ljudje videli v telesu le ječo duše. Zaradi tega se lotevamo problemov telesne vzgoje preveč praktičistično, preveč propagandistično in s premalo znanstvenega vidika. Če želimo povezati umsko in telesno vzgojo, potem moramo dijake najprej prepričati o tem, da je nemo-

(Nadaljevanje na drugi strani)

PREMESTITVE PO PROŠNJI

Naše uredništvo se je na personalnem oddelku Sveta za prosveto in kulturo LRS pozanimalo, na kakšen odziv je naletel prvi razpis službenih mest, saj je bila prav naša sindikalna organizacija tista, ki je vedno opozarjala na nujnost razpisovanja nezasedenih ali izpraznjenih službenih mest. Zadeva je bila postala aktualna, ko so se pričeli v vsej naši upravi dosledno uveljavljati demokratični principi in ko je učni kader številno tolko narasel, da so bili števili vsaj osnovni objektivni pogoji za tak razpis.

Razpis je Svet pripravil na ta način, da je pozval okraje, naj navedejo vsa še nezasedena mesta po naših šolah. Ker so šli okraji pri tem preveč v širino (niso računali z razpoložljivim kadrom), je bil potreben pred razpisom še koordinacijski sestanek predstavnikov vseh okrajnih svetov za prosveto in kulturo; organiziral ga je republiški Svet za prosveto in kulturo. Ta konferenca je potem omejila število mest, ki se razpisujejo, na skupaj 1141 (za vrtece 14, za osnovne šole 571, za strokovne šole 35, za glasbene šole 39, za vzgojne ustanove 30, za višje gimnazije 67, za nižje gimnazije 379, za posebne šole 6). Vsa mesta so bila torej razpisana v sporazumu z okraji in to le tista, ki

so bila doslej nezasedena. Tudi ves nadaljnji postopek je bil sporazumno določen. Po tem dogovoru naj bi prosilci naslovili prošnje na tisti okrajni svet PK, ki je pristojno za kraj, kamor prosilec želi — oddati pa bi jih morali seveda preko okraja, v katerem sedaj službujejo. Noben okraj prošnje ne bi smel za drževati, jasno pa je, da bi jih moral opremiti s svojimi pripombami. Kljub tem navodilom so posamezniki pošiljali prošnje tudi neposredno na republiški Svet (ki jih je seveda takoj odstopil okrajem), nekateri okraji pa se tudi sami niso povsem točno ravnali po dogovoru. Predvsem velja to za roke. Vse prošnje za premestitve bi morali okraji takoj rešiti, nato pa do 31. maja predložiti Svetu za prosveto in kulturo LRS zaradi potrditve in evidence. V tem primeru bi imeli lahko vsi prosilci rešitve v rokah že meseca junija. Sedaj pa se bo mogoče stvar zavlekla tudi do srede julija.

Koliko je prosilcev, nam na Svetu še niso mogli povedati, ker jim niso še vsi okraji dostavili prošnje. Računajo pa nekako s 300 prošnjami za gimnazije in 350 prošnjami za osnovne šole. Največ je prosilcev za Ljubljano-mesto, za tem pa so najbolj zaželeni okraji:

Ljubljana-okolica, Maribor-mesto, Celje-mesto in okolica, Maribor-okolica, Radovljica, Kranj. Večina okrajev je prispele prošnje obravnavala in reševala na seji Svetov, so pa tudi okraji, ki prepuščajo odločitev republiškemu Svetu. Ta bo vse prošnje dokončno pretresel na skupni seji okrajnih načelnikov, okrajnih in republiških inšpektorjev s strokovnim aparatom republiškega Sveta. Prošnje, ki so jih okrajni Sveti že rešili, bodo samo evidentirane (ako ne bo kakega zares tehtnega razloga, ki bi narekoval potrebo novega pretresa) pri ostalih,

TEČAJ ZA LJUDSKE KNJIŽNICHARJE

Izvršni odbor Ljudske prosvete Slovenije priredi v času od 30. junija do 5. julija t. l. enotedenske knjižničarske tečaje, ki so namenjeni predvsem učiteljem, lahko pa se jih udeležijo tudi ostali, ki jih veseli knjižničarsko delo, če se zavežejo, da bodo vsaj neko dobo delali v ljudski knjižnici.

Za tečaj je treba plačati 200 din, ostale stroške za vzdrževanje nosi IOLPS. Pismene prijave naj prijavljenci pošljejo na Izvršni odbor Ljudske prosvete Slovenije v Ljubljano, prepis prijave pa tudi mestnemu oziroma okrajnemu odboru Ljudske prosvete v kraje, kjer se bodo tečaji vršili. Tečaje za okraje

katerih je seveda precej manj, pa se bodo morali šele sporazumeti. Odločitev bo dokončna in nima pravnobenegega smisla, da bi se prizadevali v tej zadevi obračati posebej na Svet, saj dobe lahko vsa pojasnila na okraju.

Na personalnem oddelku so nas opozorili na razmeroma precejšnje število tovarišev, ki prosijo za premestitve, čeprav so bili šele lani po prošnji premesteni na sedanje službeno mesto. Ker gredo vse premestitve v breme državnega proračuna, je razumljivo, da takih prošnje praviloma plovijo ne bi smelo biti.

Tečajniki se bodo seznanili z nalogami in pomenom ljudskih knjižnic, pregledali slovensko in jugoslovansko povojno založniško dejavnost, osvežili spomin na najpomembnejša leposlovna dela iz domače in svetovne literature ter se seznanili s tehnično ureditvijo ljudskih knjižnic.

POSTAVIMO SPOMENIK NAŠEMU VELIKEMU PEDAGOGU H. SCHREINER-JU V MARIBORU

Vsa pripravljala dela za postavitve spomenika pedagogu H. Schreinerju v Mariboru so v teku. Prva nabiralna akcija je končana. Odbor za postavitve spomenika H. Schreinerju je nabral doslej 127.000 din. Zahvaljujemo se vsem, ki so nam prispevke poslali! Ker pa označeni prispevki še zdaleka ne zadostujejo, prosimo, da se v drugi nabiralni akciji odzovejo vsi aktivni prosvetni delavci in upokojenci, da bi mogli našo kulturno zamisel uresničiti. Posebno pa apeliramo na tiste tovariše in tovarišice, ki se pri prvi akciji niso odzvali, da sedaj dokažejo svojo stanovsko in kulturno zavest. Noben prosvetni delavec v Sloveniji ne sme izostati. Če da vsak prosvetni delavec v Sloveniji še 100.— din, je zanj malo, pa bo zadostovalo, da postavimo spomenik našemu zaslužnemu pedagogu. Za postavitve dostojnega spomenika, ki bi ga postavili med učiteljskim in gimnazijskim, bi še potrebnih 400.000.— din.

Prosimo, ne premisslajte, temveč storite svojo dolžnost hitro in pošljite prispevke preko vašega društva na: Odbor za postavitve spomenika H. Schreinerja, tek, štev. 6401-90-332-44 Maribor.

Odbor

O NEKATERIH PROBLEMIH STROKOVNIH ŠOL

V vzgoji strokovnih kadrov ima strokovno šolstvo zelo veliko vlogo, da z rednim šolanjem daje mladini — bodočim kvalificiranim delavcem — strokovno teoretično znanje. Toda teorija je premalo. Najtesnejša koordinacija dobrega teoretičnega in praktičnega pouka ustvarja šole kvalificiranega delavca za obrt in industrijo.

Strokovno šolstvo doživlja v teh dneh morda doslej od osvoboditve sem največjo korekturo, ki je posledica višjega razvoja družbe pri nas. Znano je, da strokovna šola ni in ne more biti v tem smislu samostojna kakor je splošno izobraževalna šola. Strokovna šola je najtesneje povezana s tisto gospodarsko panogo, za katero vzgaja kader. Mislimo, da se je treba boriti proti kakršni koli tako imenovani popolni samostojnosti strokovne šole v tem smislu, da bi izključevali najtesnejšo povezavo s proizvodnjo. Učenci strokovne šole morajo že deloma delati v proizvodnji, ne pa samo v šolskih delavnicah. To kaže praksa.

Pri strokovnem šolstvu naletimo na mnogo večje razlike v posrednih republikah, kakor pa so razlike pri splošnoizobraževalnih šolah. Ta razlika je vidna pri šolski mreži, organizaciji, kompetencah med operativnimi organi in svetom za prosveto. Dalje je vidna razlika tudi v trajanju šolanja za posredne poklice.

Zelo važen je način šolanja bodočih kvalificiranih delavcev (celotne šole, šole s strnjanim poukom, tečajji itd.), kar v republikah ni enako. Kriterij sprejemanja v uk in kontrola nad izvrševanjem praktičnega dela je v republikah precej različna. Ocenjevanje pri praktičnem delu je ponekod na oko, približno in po subjektivnem mnenju, ponekod pa precizno po točkah od 1—100 z merilnimi instrumenti, itd., itd. Zato je razumljivo, da je strokovni kader ponekod manj, ponekod bolj izučen. Iz tega sledi, da nam za vso Jugoslavijo manjkajo neki kvantitativni, določilni. Ne mislim, da bi krivili samostojne republike, pač pa si ne morem misliti, da bi moral biti opis, kaj naj kdo v poklicu zna, drugačen za Hrvaško, drugačen za Slovenijo in da bi šolska doba smela biti bistveno različna. Drugo so seveda specifičnosti, ki jih lahko in tudi mora imeti vsaka republika. Govorimo o pojavu, da so v tej republiki šole 4 letne, v oni 5 letne itd. So specializacije, za katere eni menijo, da jih ni treba, drugi pa jih uvajajo. So primeri, da ima neka šola predmete, ki jih istoimenska šola v drugi republiki sploh ne pozna. Take in podobne anomalije bi naj urenila okvirna uredba ali navodilo, ki bi zagotovilo v strokovnem šolstvu enoten sistem.

Republiški odbori za strokovno šolstvo, ki so sestavljeni iz strokovnjakov raznih področij, imajo s svo-

jim aparatom splošen nadzor nad vsem strokovnim šolstvom v republiki.

Kakšna je bila smer dela Odbora za strokovno šolstvo pri nas? Doslej je Odbor imel sedem zasiedanj. Njegova dejavnost so usmerjali v glavnem naslednji principi:

1. Mreža strokovnih šol se mora razvijati z ekonomskim in družbenim razvojem in v skladu s splošno prosvetno politiko FLRJ.

2. Šolska mreža naj bi bila vskladna tako, da bo šolanje in izučevanje v skladu s načini proizvodnje. To se pravi, vzgoja kadra se mora ravnati po ciljih in potrebah proizvodnje, h kateri moramo se dati vse pedagoške šolske vidike, ki so v zvezi s rastjo mladih ljudi.

3. Vskladitev potreb nam narekuje revizijo šolske mreže, ki je za bodočo potrebo po kadru prevelika.

4. Strokovno šolstvo mora stalno stremeti za največjo povezanostjo s tisto gospodarsko dejavnostjo, za katero vzgaja kader in je nepravilna teza tistih, ki se zavzemajo za popolno osamosvojitve teh šol. Ta vsebuje nevarnost, da bi bil strokovni kader odtrgan od svoje baze.

Politika strokovnega šolstva bodi taka, da nudi šoli samostojnost po predhodno utrjeni tesni povezavi s proizvodnjo, in največji zainteresiranosti in soodgovornosti organov, ki vodijo proizvodnjo, kakor tudi tovarn, obratov, bolnic, posestev itd. Ukinjanje in odpiranje šol se naj izvrši po temeljiti analizi potreb glede kadra, statistični ugotovitvi in pravilni konstataciji profila kadra. Nepravilno je ukinjanje ali ustanavljanje šol zaradi pobude poedincev ali trenutnih finančnih težav.

Finančni efekt ne sme biti razlog za ukinjanje šol. (Kdor tako misli, naj izračuna še finančni minus, če šolanega kadra ne bo.)

5. Šola naj bo tam, kjer so za dvig strokovnega kadra najboljše pogoji. Pri presoji naj ne prevladuje lokalni vidik, podkrepljen z vsemi mogočimi argumenti, ki ne vzdrže kritike.

6. Zlomiti moramo odpor tistih, ki se upirajo kontroli praktičnega pouka v delavnicah ali delovnih področjih. Kjer učenec vrši praktično delo, moramo usvajati dober sistem pri izučevanju. Boriti se moramo proti izkoriščanju vajencev, ki ga je še dovolj. Najboljše sredstvo je uvedba učnega načrta za prakso, uvedba delavniškega dnevnika in sistematizirana kontrola, ki jo pa še ni.

Odbor za strokovno šolstvo je po teh vidikih skušal in skuša priti do normalizacije šolske mreže in boljše kvalitete strokovnega kadra. S študijem posrednih strokovnih šol je ugotavljal in korigiral sistem izučevanja in izobraževanja kadra za posredne gospodarske dejavnosti.

Na zadnji seji je odbor razpravljajal o perečih problemih kadra trgovske in gostinske stroke. Ugotovili so, da je šolanje kadra v šolah s strnjanim poukom zelo prikladen način in ga bo treba še bolj forsiirati. Korigirati pa je treba dobo šolanja, ki je sedaj 5 mesečna, kar pa je verjetno preveč.

Nevarna je tendenca nekaterih, da bi se učenci v trgovski stroki čutili šolarje, ne pa vajence, da se odtujujejo od trgovine in se izogibajo dela, ki ga mora pomočnik opravljati v trgovini. Niso pa seveda napačne take šole za učence v trgovini, v katere hodijo učenci skozi vse leto, le da morajo biti dani pogoji, ki pa so le v večjih mestih.

Huje je s problemom ukinitev nekaterih ekonomskih srednjih šol. Statistika nam kaže, da so normalne potrebe po ekonomskem srednjem kadru za Slovenijo ca 200 absolventov letno, če upoštevamo, da nam administrativne šole dajejo administrativni kader. O razlogih ukinitev nekaterih šol je razpravljalo že dnevno časopisje in ne bi podrobneje navajali tudi ostalih argumentov.

Dejstvo je, da v bodoče naše gospodarstvo ne bo potrebovalo toliko kadra, ki prihaja iz ekonomskih srednjih šol. Zato bo nekaj šol ukinjenih, obstoječe pa bodo imele vpis, ki ga bodo verjetno obdržale tudi v bodočih letih, v kolikor potrebe ne bodo pokazale drugače.

Vsako leto je obrt sprejela po nekaj tisoč vajencev v uk. Število vajencev je določal republiški organ. V letošnjem letu bo glede vključevanja nekaj bistvenih sprememb. Predvsem je statistično ugotovljeno, da je zelo veliko izučenih delavcev, obrtnih pomočnikov iz nekaterih strok, na primer kovinarske, odšlo verjetno v industrijo in razne druge poklice. Tako je izpad kvalificiranih delavcev od 20.—40. leta starosti v obrti precej očiten. To nam narekuje precejšnjo pažnjo pri vključevanju novih vajencev, da se ne bomo znašli v bodočih letih pred neprijetnim dejstvom, da je v nekaterih obrtnih strokah premalo mladih ljudi, oziroma da naraščaja sploh ni.

Drugo, kar je zelo važno pa je, da je v nekaterih obrtnih poklicih v Sloveniji preveč kadra, čeprav je isti poklic v posrednih okrajih slabo zaseden. To pomeni, da bodo morali okraj na svojem teritoriju opraviti analizo potreb po kadru za vsako stroko in poklic. Če se izkaže, da je za posredne poklice pomanjkanje kadra, bodo vključili nove vajence. Brez dobre analize kadra v obrtnih strokah v okraju ni mogoče napraviti dobrih zaključkov za vključevanje novih vajencev za šolsko leto 1952/53.

Pri vključevanju mladine v srednje strokovne šole je letos v primerjavi z lanskoletnim vpisom ta razlika, da nimamo v šolskem letu 1951/52 absolventov nižjih gimnazij. Drugo pa je, da je bilo potrebam po

srednjem strokovnem kadru zadoščeno. Zato bo v šol. letu 1952/53 le minimalen vpis v srednje strokovne šole. Vprašanje pa je seveda, če bo dovolj prijavljenec, ker absolventov nižjih gimnazij, kot rečeno, ne bo. Brez dvoma pa se bodo javili tisti učenci, ki lani niso prišli iz kakršnih koli razlogov v srednje strokovne šole in tisti, ki so se odločili v višjih razredih gimnazije za prestop v srednje strokovne šole.

Problemi kadrov, ki se uče v raznih industrijskih šolah, so gotovo še bolj pestri. Razvoj industrijskih šol je seveda tudi tesno povezan z gospodarstvom. Tudi industrijske šole morajo dati toliko in tak strokovni kader, ki je industriji nujno potreben. Ker pa je v Sloveniji takih industrijskih šol, ki vzgajajo kader za isto stroko in poklice več, bo možno tudi nekaj šol ukiniti.

Do normalne šolske mreže, ki je za gospodarstvo potrebna, pa ne pridemo na tak način, da bi pri ukinjanju šol zarezali v živo in zapirali industrijske šole, pri tem pa forsirali izučevanje strokovnega kadra po sistemu učencev v gospodarstvu. Vsakdo, ki problem industrij-

skih šol količaj pozna, ve, da je industrijska šola najbolj uspešen način kvalifikacije strokovnega kadra. Obenem pa v industrijskih šolah mladino mnogo bolj in lažje vzgajamo, kakor pa v šolah za učence v gospodarstvu.

Edino v industrijskih šolah lahko izvajamo učne načrte za praktično delo načrtno in sistematično. Da je to točno, nam povedo vsakodnevne razstave izdelkov. Ne samo v Sloveniji, tudi v vseh republikah imamo še veliko nerazčističenih problemov glede sistema posrednih industrijskih šol raznih strok. Tak problem so na primer tekstilne šole. Mnenja strokovnjakov so različna. Pravilno pot moramo šole izbrati. Izkušnje je že veliko doma in v inozemstvu. Podobno je v industriji papirja, rudarstvu in kemični stroki itd. Ob postavitvi šolske mreže in ugotovitvi potreb po kadru bomo morali nejasnosti rešiti in polskati najboljše pota za dvig strokovnega kadra; ker je problematika dviga strokovnega kadra zelo pestra, je potrebna tem večja pažnja, da se ne napravijo napake, ki bi jih utegnili opaziti šele čez nekaj let. B.

Kako delajo profesorska društva

Po ustanovnih občnih zborih Združenj prosvetnih delavcev se nekateri naši odbori na terenu dalj časa niso mogli živeti v nov organizacijski sestavi, ker so bili ponekod v odborih novinci, druge pa so šele iskali vsebino svojemu udeleževanju, pa so pozabili, da jo najlažje najdemo v svojem vsakdanjem delu.

Danes pa že smemo reči, da je kriza prebrojena.

Reg je sicer, da društva trenutno najbolj aktualnega problema društvene dejavnosti, to je borbe za diferenciacijo kadra v smislu naprednega znanstvenega svetovnega nazora, niso načela tako, kot bi bilo potrebno v politični organizaciji, vendar moramo ugotoviti, da so v mnogih primerih zelo resno in zdravo ocenila svoje člane ter pri tem varovala interese i družbe i posameznika. Vsekakor v vrstah prosvetnih delavcev ne moremo zadrževati ljudi, ki bi s svojim vplivom ovirali naši mladini napredek v krepitvi socialistične zavesti, usmeritve k materialističnemu svetovnemu nazoru in vraščanju v vrste zavestnih zagovornikov našega razvoja.

V Tolminu ni organizirane delavnosti pri ideološkem in strokovnem izpopolnjevanju, za kar se odbor sam obtožuje. Člani pa so zelo aktivni v ljudskoprosvetnem delu. Do konca aprila so imeli 54 predavanj na ljudskih univerzah, 4 člani pripravljajo razne igre, 4 so aktivni kot politični delavci, 3 sodelujejo v orkestru. V Tolminu pripravijo vse javne proslave člani društva profesorjev.

Postojna. K društvu še niso pritegnjene vse nižje gimnazije, čemur je kriva oddaljenost in pa spremembe v organizacijskem pogledu. Kolikor toliko organizirano delo se razvija le na postojnski gimnaziji. Nekateri člani pa niso povezani z delovnim okoljem in se ne udeležujejo dela množičnih organizacij. Del aktivnih članov je imel 45 predavanj na ljudskih univerzah.

K postojnskem društvu so priključene sedaj tudi učne moči gimnazije Ilirska Bistrica in Knežak. Jesenice. Vzgojni problemi šol so premalo znani starem in drugim vzgojnim činiteljem, zato so člani na enem svojih sestankov sklenili razširjati pojem moralne vzgoje na roditeljskih sestankih. Članstvo pa nerado načinja vprašanja ideološke diferenciacije.

Odbor je po svojih delegatih o obeh problemih razpravljajal tudi na skupščini mestnega sveta zveze sindikatov. Predsednik društva je opozoril člane sindikatov, da je pri starih potrebna večja skrb za soliden odnos njihovih otrok do šole, da ni samo šola vzgojni činitelj. Ugotovil je, da starši mnogokrat ocenjujejo učitelje oziroma profesorje zelo neobjektivno, n. pr. po tem, kako ti ocenjujejo njihove otroke, kadar gre za slabe dijake. Zaradi prihaja pogosto do pavšalnih ocen prosvetnega kadra, tudi tedaj kadar gre za oceno njihovega ideološkega dela.

Društvo si prizadeva pritegniti čim več staršev v Društvo prijateljev mladine. Imeli so že ustanovni občni zbor, kjer so v referatni seznanili navzoče z aktualnimi problemi vzgoje in apelirali predvsem na zavedno delavstvo, da ono v interesu učeritve in dviga izobrazbe mladine podpira šolo v njenem stremljenju vzgojiti socialističnega človeka.

Pri prevedbah je društvo z uspehom sodelovalo.

Kamnik nam poroča o širšem sestanku, ki so ga imeli 10. V. 1952. Glavni del dnevnega reda so bile dveurne hospitacije v razredih kamniške nižje gimnazije pri zg, ze, pr, sl, sh, fi, ma, ke, ne, ru.

Po hospitaciji je bila na vrsti diskusija. Iz pripomb posnemamo, da so ocene v glavnem pohvalne, vendar so imeli hospitanti tudi nekaj kritičnih pripomb k metodiki posameznih učiteljev. Pri zgodovini so

ugotovili, da so še vedno težave zaradi pomanjkanja učbenikov in preobširnega učnega načrta.

Poleg tega so člani razpravljali tudi o referatu tov. Bojca »Nekaj pripomb k pouku slovenščine v zvezi z anketno statistiko za dopolnitev in izboljšanje učne prakse«.

Na domačinski gimnaziji so namreč napravili anketo o nekaterih važnih šolskih vprašanjih. Iz odgovorov posnemamo nekatere ugotovitve: učenci I. razr. gimn. porabijo za šolsko pripravo 1,86 ure; največ porabi I c razred, t. j. 2,35 ure, najmanj časa priprave je 1,30 ure v II b razr., nekateri učenci se pripravljajo manj kot 1 uro.

Več kot polovica učencev je izjavila, da se ne uči rada: 107 od 208. To narekuje, po mnenju referenta, da je potrebna večja izbira učencev ob prehodu iz 4. razreda osnovne šole v I. razred gimnazije ter da bi bilo prav, ako bi se omogočilo nadaljevati šolanje slabim učencem še nadalje na osnovni šoli. Pa tudi izbira učnega kadra za gimnazije naj bi bila temeljitejša.

V diskusiji so bili mnenja o koristnosti ankete deljena, nekateri so priporočali razširitev anketiranja na vse šole v okraju, da bi s tem dobili splošnejšo sliko.

Novo mesto. Društvo si je ob ustanovitvi zastavilo načrt, ki se, kot pravijo, izpolnjuje. Vrš se mesečni sestanki z 80% udeležbo članstva. Razpravljajo o splošno političnih vprašanjih; obdelali so tele teme: učna ura, organizacija pouka in sodobna didaktika, delo in organizacija OZN, o novem gospodarjenju in finančnem planu, projekt zakona o osemletnem šolanju in projekt zakona v višjih gimnazijah, poleg tega pa so imeli še ciklus predavanj pod naslovom: Nastanek in razvoj filozofije ter poročila o obnem zboru Združenja, o kongresu profesorjev in o kongresu Pedagoškega društva.

Društvo si je prizadevalo izvrševati tudi svojo funkcijo glede zaščite članstva, ker slednje v precejšnji meri opravlja ne samo službeno dolžnost temveč tudi družbeno. Člani aktivno sodelujejo v množičnih organizacijah, pri kulturno prosvetnih in telovadnih društvih in v Novem mestu predstavljajo jedro kulturno prosvetnega dela.

Plju. Na sestankih je članstvo obravnavalo razne aktualne probleme. Člani so poslali pripombe k reorganizaciji srednjih šol, k predmetnikom, učnemu načrtu. Tudi v predmetnih aktivnostih so imeli profesorji več uspešnih razgovorov s predavatelji nižjih gimnazij v okraju. Zaradi koordinacije dela med 4. razredom osnovne šole in I. razr. gimnazije, so organizirali predavanja »Uspeh prvih razredov gimnazije v luči statistike«.

Profesorji predavajo tudi na ljudskih univerzah.

Ljutomer. Tu se članstvo še ni ustalilo, zato je bil doslej študij organiziran le na gimnaziji v Ljutomeru. Člani pa zelo aktivno posegajo v ljudsko prosvetno dejavnost, sodelujejo pri ljudski univerzi, pri orkestru, v zborih, vodijo pionirske skupine, itd. Člani so se udeležili pedagoških predavanj skupno z učitelji. V maju so se priključili društvu še člani iz Radgone.

Učiteljsko društvo Maribor okolica je imelo 31. maja zaključno zborovanje vsega članstva, ki so se ga udeležili tudi člani na novo priključenih šol poljčanskega in radgonskega okraja. Po uspelem zborovanju so člani društva imeli posebno predstavo v mariborskem gledališču (Madame Butterfly), nato pa družaben večer v hotelu Orel.

Učiteljsko društvo Celje v okolicah je organiziralo za svoje člane 14 dnevno letovanje v počitniškem domu v Bakarcu. Pododbori društva imajo redne seje in dobro organiziran redni študij. Meseca junija bodo organizirali celodnevno zaključno zborovanje, ki bo zvezano z obiskom gledališke predstave in z družabno prireditvijo.

K učnemu načrtu za višje gimnazije

(Nadaljevanje s prve strani)

goče razdvajati eno od drugega, da ne smemo ločevati naporov za usposabljanje človeka za umsko delo od skrbi za njegovo usposabljanje, za premagovanje telesnih naporov. To zvezo je treba preučevati z znanstvenega vidika. To že delajo. Toda rezultati teh raziskovanj bi morali priti v sistematsko učno gradivo v naših šolah. Z njimi moramo seznaniti mladino. Njej je potrebna znanstvena obrazložitev, zakaj je važna briga za telesno vzgojo. Zato se mi zdi, da bi bilo najbolje, če bi isti učitelj, ki mu je na gimnaziji poverjena skrb za telesno vzgojo, poučeval tudi somatologijo, osnove fiziologije in osnove higijene. Razume pa se, da bi za uspešen pouk takega predmeta moral imeti učitelj zelo visoko in široko izobrazbo. Ako bi predmet obravnavali na tak način, ne bi smatrali dijaki gimnastike kot postranski predmet, čigar naloga je v samo razvedrilo in s katerim se ukvarjaš, če te veseli, pač pa bi začeli po pravilni, znanstveni obrazložitvi, gledati na telesno vzgojo kot na logično nujnost, kot na neobhodno potreben sestaven del vzgoje.

9. Naslednji predmet bi bila zgodovina kot veda, ki preučuje razvoj človeka kot družbenega bitja. Zaradi takega osnovnega vidika bi predmet zajel nekaj širšo snov kot jo zajema dosedanj predmet zgodovine. Ta predmet bi moral dati dijakom razen običajnega gradiva še osnovne pojme politične ekonomije na eni strani, na drugi strani pa pregled nad razvojem prava, raznih religij in nad razvojem umetnosti. Dejstva v tem predmetu bi povezovali tako, da se pokaže historijski materializem kot edino možno znanstveno tolmačenje družbenih pojavov, to se pravi, zavisi razvoj družbe od razvoja proizvodnih sredstev, da so družbeni odnosi v skrajni meri rezultat ekonomskega razvoja družbe, da so ideologije in celotne vrhne stavbe z religijo, pravom in umetnostjo samo odraz tega razvoja.

Za tak način obravnavanja bi morali seveda predvsem povezati občo in nacionalno zgodovino.

10. Kot poslednji predmet prihaja na vrsto predmet, ki se ukvar-

ja z zakonitostmi človekove psihe in z zakonitostmi, ki jih človek kot zavestno bitje spoznava na vseh pojavih v družbi in v prirodi. Nazvali bi ga kot to pravzaprav že delamo — **osnove filozofije**. Zajemal bi psihologijo, logiko in osnove filozofije v ožjem pomenu besede. Naloga tega predmeta bi bila, da prikaže dialektom obče zakonitosti razvoja prirode in družbe, da poveže v srednji šoli spoznano gradivo v celosten pogled na svet, da jih ob gradivu, ki ga že poznajo, samo prepriča, da je dialektični materializem tak pogled na svet, ki ga razvoj znanosti z vsakim novim odkritjem samo potrjuje in da je potemtakem edini znanstveni pogled na svet.

Kot vidimo, bi tekel pouk v višjih razredih gimnazij kvečjemu v kakih desetih predmetih. Težko je na tem mestu načenjati vso problematiko, ki se navezuje na predložen razpored. Odpira se vprašanje, koliko ur bi pripadalo vsakemu predmetu v posameznih razredih (v nobenem razredu ne bi imel nobeden manj od 3 ure), kakšen naj bi bil učni načrt za posamezne predmete, kaj bi bilo z učbeniki itd., itd. Tu ni ne časa niti ni mesta, da se spuščam v taka sicer prepotrebna razglabljanja. Želel bi le navesti nekaj pozitivnih potez, ki govorijo v prilog predloženemu razporedu gradiva v višjih gimnazijah kot tudi nekaj osnovnih pomislekov, ki jih postavljajo vsaki, ki prvič sliši ta predlog.

Dialektika je osnovna črta, ki se kot rdeča nit vleče skozi vse gradivo, tako skozi razpored po predmetih kot skozi razpored snovi v posameznih predmetih. Celotnost in konceptualnost pouka sta drugi začetni potezi predloženega razporeda. A prav celotnost je Marx tako pogosto naglašal pri antični znanosti, a z druge strani toliko zamerjal moderni znanosti razvoj v ozek profesionalizem, čigar vzrok je našel v delitvi dela. Tako je n. pr. rekel Marx skozi usta Lemon-taille-ja v »Bedi filozofije«: »Pre-vzame nas občudovanje, ko vidimo, kako se pri starih narodih ena in ista oseba odlikuje istočasno kot filozof, kot govornik, zgodovinar, svečenik, državnik in vojskovodja.

Naših duš se loteva strah ob pogledu na tako obsežno področje. Danes postavlja vsakdo ograjo okrog sebe in se zapira vanjo. Ne vem, ali se s takim drobljenjem polje povečuje, vem pa, da postaja človek manjši. Kmalu nato izvaja Marx sam: »...od trenutka ko bo prenehalo vsako specialno razvijanje se bo začela čutili potreba po vsestranski, težnji po vsestransko razviti osebnosti. Avtomatska tvornica bo odpravila ozke poklicne stroke in praktično omejenost.«

Te besede je govoril Marx pred dobrimi osemdesetimi leti. Danes ne izgubljam prav nič na pomenu, pač pa z vsakim dnem dobivajo na pomenu. To čutimo posebno ob takih prilikah, ko stojimo na eni strani pred zahtevo strokovnjakov po vse večji specializaciji, a na drugi strani pred zahtevo socialistične šole po celotnosti vzgoje in izobrazbe. Po kateri poti naj gre šola ni nobenega dvoma, po poti ozkega profesionalizma gotovo ne.

Naj preidemo končno še na pomisleke proti predloženemu sistemu predmetov. Prvi je zapopen v vprašanju: »kje so taki kadri, ki bi mogli izvajati pouk na predložen način.« Res je, danes jih ni zadosti. Toda to ne pomeni, da jih ne bi moglo biti. Potrebno bi bilo koordinirati v zvezi s takimi cilji režim študija na visokih šolah.

Drugi glavni pomislek je ta, da bi širša zajemanja gradiva v posameznih predmetih vodilo k znižanju strokovnosti učiteljev. Kako naj n. pr. slavist, ki ga zanima jezikovna problematika, najde časa dovolj, da bo spremljal ne samo literarno umetnost, ampak celo likovno in glasbeno udeleževanje svojega naroda, kako geograf časa, da se bavi z geologijo, fizik s kemijo itd. Smatram, da ti očitki ne drže. Individualna nagnjenost za znanstveno delovanje na ožjem področju ni treba, da bi bila prizadeta; širši razgled, ki smo ga kot vzgojitelji dolžni odpirati mladini, tudi ožjim strokovnjakom in kvaliteti njihovega dela ne bo škodoval, pač pa jo preje pospeševal. In končno se moramo zavedati, da postavljamo zahteva socialistične šole po vsestransko izobraženemu gimnazijcu obenem tudi zahtevo po vsestransko izobraženem učitelju.

O izražanju verskega prepričanja

Nekaj misli na račun ljubljanskega škofa Vovka

Okrožnica ljubljanskega škofa Vovka, ki jo je izdal konec aprila in s katero daje svojim vernikom preko duhovščine navodila, kako se je treba boriti zoper prosvetno politiko in državno oblast, večine prosvetnih delavcev ni presenetila. Mnoga dovolj zgovorna dejstva so nam že zdavnaj pričevala, da od vodilnih ljudi katoliške cerkve drugega tudi pričakovati ne moremo. Začudila nas je le nezasišana predznost, s katero škof Vovk odkrito nagovarja katoliško prebivalstvo, naj dela proti ljudski oblasti in proti znanstvenim temeljem pouka v naših šolah. Tak nastop vzbuja v nas tem večje ogorčenje, ker si upa »prevzvišeni« nemoteno pisati take in podobne okrožnice iz središča tiste ljubljane in kot predstavnik cerkve v tisti državi, kjer je po njegovem mnenju in mnenju njegovih gospodarjev vera tako strahotno preganjana.

Prav gotovo ne moremo prosvetni delavci mimo takega hujskanja vodilnih ljudi katoliške cerkve, ki vedno bolj in javno kažejo, da so nepoboljšljivo pripravljeni zagovarjati in braniti sovražno politiko reakcionarnih sil v svetu, kjer koli je ta na delu proti naši socialistični domovini. Predobro se namreč zavedamo, na kakih žrtvah je zrastle naša nova domovina, dobro še poznamo vse tiste, ki so krivi smrti naših najboljših sinov in hčera, ki so morali dati življenje za to našo socialistično domovino in preveč krepko smo na delu pri graditvi socializma, da bi mogli dopustiti, da nam kdor koli to naše delo podira. Slep mora biti, kdor ne vidi s kakimi žrtvami in s kakim uspehom gradimo boljše bodočnost našim narodom, predvsem pa našemu mlademu rodu. Tega hočemo in moramo vzgajati in v takem duhu in na takih ideoloških temeljih, da bo vreden in da bo znal pravilno izkoristiti to, kar smo že in kar še bomo ustvarili.

Tudi našim duhovnim gospodom mora postati počasi jasno, da morata naša vzgoja in splošno izobraževanje temeljiti na realnih znanstvenih osnovah in ne na idealističnih in mističnih nazorih. Še posebej pa mora naša šola vzgajati mladino v duhu najgloblje patriotskega, ki nima ničesar skupnega z vaticanizmom univerzalizmom. Zato pa v naših šolah ne more biti mesta za ljudi, ki kakor koli rušijo te naše osnovne vzgojne temelje, pa najsi so to ljudje v kutah in v talarih ali brez teh. Zato je edino pravi princip naše prosvetne politike ta, da naj mladino vzgajajo tisti, ki jim lahko ljudstvo zaupa to odgovorno nalogo, ne pa tisti, ki hočejo mladino in odrasle posiljevati s svojimi svetohlinjskimi in mističnimi idejami. To naj ve tako gospod škof Vovk, kot tudi vsi njegovi!

Mi znamo dobro razlikovati med lojalnimi ideološkimi nasprotniki in zakletimi političnimi sovražniki naše domovine. Ali nismo dali katoliški cerkvi gostoljubno prilagodnost za verski pouk v naših šolah za tiste, ki se jim je zdel ta pouk potreben? In kaj smo doživeli? To, da pri verouku niso poučevali le svojih verskih resnic, temveč da so tudi ta pouk izkoriščali v svoje namene in prefinjeno ali naravnost skušali pri

mladini ustvarjati odpor proti vsej naši socialistični politiki. Zato pa smo jim upravičeno in za vedno zaprli šolska vrata. Razumemo, da škofa Vovka to boli in da ga je skrb za poslednje pozicije v šolah nagnala tako daleč, da se kot rešilne bilke oklepa tistih prosvetnih delavcev, ki jih smatra še za svoje in za vaticanške. Nanje se obrača v svoji okrožnici s pozivom, »da so dolžni doprinesiti za vero tudi herojska dejanja in da bodo z božjo milostjo za taka dejanja sposobni«. Herojsko naj bi se torej borili vaticanški ljudje, ki bi se znali med nami angažirati za brez-pogojno poslušnost Vatikanu. Ti naj bi stopili v borbo proti znanstvenosti pouka in zavajali mladino na pot neresnice in mističizma. Pod obljubo mučeniškega venca naj bi škofovi somišljeniki v naših šolah odvrčali mladino od znanstvenih temeljev socializma ter od pravilne patriotske vzgoje — vse zaradi utrjevanja vere.

Vemo, da je med nami nekaj bednih ovc, ki še ne vedo, kaj čaka čredo, ki jo pase volk v imenu »ene črede in enega pastirja« in ki še ne morejo razumeti, da Vatikanu ni do vere, temveč do tega, da nadaljuje s svojo stoletno borbo za oblast. Se vedno je nekaterim našim ljudem premalo dokazov iz daljine in bližnje preteklosti, da bi mogli pravilno oceniti vaticanško spletkarjenje, kadar gre za uresničevanje reakcionarnih političnih interesov. Danes so Vatikanu potrebni mučeniški za uresničevanje njegovih interesov proti FLRJ in škof Vovk mu jih pomaga iskati med Slovenci; prosvetni delavci bi mu bili posebno dragoceni mučeniški. Zato tako širokogrudno napihuje dejstva o odpuščanju prosvetnih delavcev iz šolske službe zaradi njihovega verskega prepričanja.

V resnici pa je bilo doslej odpuščenih le 18 prosvetnih delavcev, med njimi večina aktivnih belogardistov, ustaških in četinskih sodelavcev ter izrazitih nasprotnikov naše socialistične stvarnosti. Prav nihče ni bil odpuščen zaradi tega, ker veruje v boga ali zato, ker hodi v cerkev sicer pa vestno izpolnjuje svoje službene dolžnosti (čprav močno dvomimo v iskrenost in prepričanost pri vzgojnem delu takih tovarišev). Mnogi naši učitelji in profesorji bi mogli iz svojih lastnih izkušenj povedati škofu Vovku, koliko gorja so prestali in koliko nevšečnosti so imeli v času, ko je bila na oblasti družina iz okrilja katoliške cerkve, samo iz razloga, ker niso vsako nedeljo hodili k maši. Ali se more njihovo preganjanje primerjati z današnjim »preganjanjem« tistih prosvetnih delavcev, ki še hodijo v cerkev, ko danes ta ni le mesto za bogočastje, temveč postaja iz dneva v dan izrazitejša vaticanška ekspozitura. In končno zagotavljamo škofu Vovku tudi to, da naša ljudska oblast — četudi bi hotela — ne bo mogla nikoli dati njegovim preganjanjem vernikom takšne prilagodnosti, da postanejo herojski mučeniški, kakršne sta znala napraviti iz naših najboljših ljudi njegov prednik Rožman in ustaški Stepinac.

Vedno več imamo dokazov za to, da se pod plaščem borbe za vero

skriva le nepopustljiva borba za oblast in pohlep katoliškega klera vseh stopenj, da dobi v svoje roke vse, »kar je cesarjevega in kar je božjega«.

Mi pa smatramo, da je pri nas vse, kar imamo, ljudsko in da ima do vsega, kar obstaja in živi na naši s krvjo prepojeni zemlji vso pravico in oblast le delovno ljudstvo. Vsakdo pa kdor se proti temu bori, se naj sramuje, da ga je rodila slovenska mati!

Takih misli smo prosvetni delavci ob okrožnici škofa Vovka. Te misli so si javno povedali uslužbenici Sveta za prosveto in kulturo LRS in ljubljanskih muzejskih ustanov na skupnem protestnem zborovanju dne 30. maja. S tega zborovanja so poslali škofu Vovku pismo, ki ga je podpisalo 113 udeležencev zborovanja.

Pismo

Škofijskemu ordinariatu v Ljubljani

Člani sindikalne podružnice Sveta vlade LRS za prosveto in kulturo in muzejskih ustanov smo z ogorčenjem sprejeli vest o vaši majski okrožnici. Ob tej priliki vam hočemo povedati, da že dolgo nimate nobene moralne ali politične legitimacije več, da bi govorili slovenskemu ljudstvu. Kadar koli je bil namreč v zadnjih desetletjih ogrožen obstoj slovenskega naroda ali pa nedvomne človeške pravice slovenskega ljudstva, se je ljubljanski ordinariat vselej postavil na čelo naših sovražnikov, pa naj bi že govoril in pisal okrožnice ali pa molčal.

Tega nismo in ne bomo pozabili. Povedati vam pa moramo še, da dobro poznamo izdajalske cilje vašega delovanja in vaše zadnje okrožnice. Prav isti so, kot so bili v času vsenarodne borbe proti fašistični okupaciji. Že takrat, ko smo preganjali fašistične krvoloke, so naše puške zadevale v njihovih vrstah tudi izdajalce, ki so sledili vašim pozivom. Danes pa spremljajo vaticanško rovarjenje proti naši neodvisnosti zopet vaše okrožnice, ki s hinavsko lažnostjo slikajo položaj v naši domovini. Sami veste zakaj je to potrebno vašim gospodarjem. Tako ste se ponovno očitno postavili na stran naših sovražnikov.

Naj vam, ki ste ljudje brez domovine in brez ljubezni do ljudstva, povemo še svojo zadnjo besedo: Ne boste uspeli, sledili bomo svoji herojski Komunistični partiji Jugoslavije. Ljubljana, 30. maja 1952.

Slede podpis.

LETOVANJE V CRIKVENICI

»Odkmaralište prosvetnih radnikov« v Crikvenici nam sporoča naslednje: Napolitla za bivanje v Domu (Slovenici imamo na razpolago stalno 10 mest) daje upravo počitniškega doma. (Crikvenica, post. pret. 32). Reflektanti naj v dopisu navedejo točne dneve, ki jih žele prebiti v domu. Če bo uprava mogla pristati na termin, mu bo takoj odgovorila. Čim dobi pozitivno obvestilo, mora takoj vplačati akontacijo 1200 din. Ko bo uprava prejela akontacijo, bo dostavila napolitlo. Dnevni penzion znaša 395. Na to vsoto imajo koristniki 40% popust. Kopalška taksa (20 din) v tej ceni ni uračunana.

Za vse informacije naj zainteresirani dopisujejo znanjko ali pa dopisnico za odgovor.

prosvetni stroki samo do VI. skupine, v upravnih pa do III. skupine, je prizadetost še večja. Zaradi navedenega menimo, da se mora v teh primerih upoštevati člen 24. Uredbe o nazivih in plačah v prosvetno znanstveni stroki, to je, da se plača določi po predpisih službe iz katere prihajajo.

7. Začetne plače učiteljstva so v odnosu do sedanjih prenižke.

OB POČITNIŠKIH TEČAJIH

Za letošnje počitnice pripravljajo naša strokovna združenja kakor vsako leto nekaj tečajev. O namenu in vrednosti takih tečajev, za katere se odločajo naši zavedni člani prostovoljno, ni treba mnogo govoriti. Vsi vemo, da so se jih učitelji in profesorji vedno udeleževali radi in jih tudi letos z zanimanjem pričakujejo; predvsem zato, ker na strokovno-pedagoških tečajih izmenjajo svoje misli, pretehtajo in kritično ocenijo svoje uspehe in delo, ki ga z ljubeznijo vršijo na svoji šoli, razen tega pa na tečajih poglabljajo svoje znanje in poglede na probleme, ki se odpirajo v praktičnem delu. Važno je, da svoje znanje in delo stalno korigiramo in da se seznanjamo z najnovejšimi izsledki in ugotovitvami na področju splošno pedagoškega ali strokovnega dela. Če tako razumemo tečaje, bo tudi naše delo na terenu, to je v šoli ali v vzgojnem zavodu bolj življenjsko, istočasno pa tudi kvalitetno vrednejše in bolj bogato.

Udeležba na tečajih je seveda prostovoljna, v interesu okrajnih društev in vseh članov pa je, da se jih bodo udeležili tovariši in tovaršice, ki so se svojega dela zares oklenili z ljubeznijo ter bodo med šolskim letom pripravili ostalim tovarišem na šoli posredovati, kar bodo pridobili v predavanjih in diskusijah.

KAKŠNE TEČAJE pripravljajo naša združenja?

Učitelji in profesorji strokov. šol ter defektologi pripravljajo strokovne tečaje, ki bodo v prvi vrsti zajeli njihove članke. Predvideni termin za tečaj strokovnih šol je začetek septembra, za defektologe iz pomožnih šol pa od 26. junija do 3. julija; oba tečaja bosta v Ljubljani.

Združenje učiteljev prireja skupaj z Združenjem profesorjev dva splošno pedagoška tečaja in to v Ljubljani in Mariboru. Vsak od teh tečajev bo lahko sprejel do 80 prijavljenecv, za katere bo pravočasno oskrbljena prehrana in stanovanje. Tečaja bosta trajala predvidoma 6 dni (s predavanji in diskusijami samo ob dopoldnevih). V Ljubljani bo tečaj od 7.—12. julija, v Mariboru pa v drugi polovici avgusta. V kolikor bo dopuščala podpora, ki jo bo dal Svet za prosveto, bo udeležencem povrnjen del stroškov.

Posebej bi se opozorili na 20-dnevni splošno pedagoški tečaj s praktičnimi temami, ki ga prireja učiteljsko združenje LRH v Splitu.

Na obisku PRI DRUŠTVU SOCIALISTIČNIH UČITELJEV KOROŠKE

Letos v mesecu maju je deset učiteljev in profesorjev iz Slovenije vrnilo obisk Društvu socialističnih učiteljev Koroške. Od 2. do 9. maja so obiskali njihov tečaj, razne kraje in mnoge šole na Koroškem.

Društvo socialističnih učiteljev Avstrije — Sekcija za Koroško — ki šteje 1100 članov, je organizirala od 2. do 5. maja pedagoški tečaj v Droboloh ob Baškem jezeru. Ker smo bili ves čas gostje tečaja, smo imeli priliko, da primerjamo pedagoške osnove dela avstrijskih učiteljev z delom in uspehi naših tečajev.

Tečaja se je udeleževalo nad 200 učiteljev, članov društva. Predavanja so se na tečaju vršila ves dan, zvečer pa so bili organizirani družabni večeri. Med predavatelji so bili vodilni ljudje pedagoškega in političnega področja Koroške. Tečaj je pozdravil tudi deželni glavar Ferdinand Wedenig.

Osnovno pedagoško predavanje o šolski politiki Avstrije je imel načelnik šolstva zvezne vlade na Dunaju dr. Viktor Fadrus. V uvodnih besedah je pokazal, da se mora svet nujno razvijati v progresivnem pravcu. Zato mora biti učitelj stalno med ljudstvom, spoznavati mora svoj čas, delo ljudi in iz tega mora črpati tudi svoje naloge. Vsi ljudje imajo pravico do izobraževanja. Enotna šola pa je lahko samo sad demokracije. Nujnost zahteva demokracijo, demokracija pa zahteva državno (laično) ne pa versko šolo. Predavatelj je nato primerjal razvoj šolstva in šolske sisteme v raznih evropskih državah, njihove odnose do cerkve, načine vzgoje učiteljskega naraščanja, uresničevanje pravice otroka in staršev do šole ter velik pomen psihologije in njene uporabe v današnji šoli in v sodobnem življenju. Da bi učitelj zmogel uresničevati svoje naloge, mu je potrebna fakultetna izobrazba. Liberalizem je zgradil dobre zakone, socialisti pa morajo dati ljudstvu še boljše.

Med ostalimi predavanji, ki so imela ožjo pedagoško vsebino, so bila: Teorija in praksa skupinskega pouka (direktor Timmerer), Iz prakse preučevanja učencev (deželni inšpektor Sacher), Spoznanja psihologije in problem samouprave dijakov (vladni svetnik Schrott). Dve predavanji sta zajeli gospodarsko področje; za nas je bilo posebno zanimivo predavanje o gospodarstvu vprašanj, ki ga je imel deželni svetnik Truppe; politično ideološka predavanja (Nova generacija in socializem, Deželna politika Koroške, Duhovne osnove socializma in partijski program) so imeli: deželni sekretar socialistične stranke Sima in sekretar Glavnega odbora Sindikata za Koroško.

Zaradi obilice predavanj in skopu odmerjenega časa je bilo na tečaju samem razmeroma malo diskusije. Ker smo si med tem tečajem ogledali tudi puškarsko šolo v Borovljah ter osnovno šolo v Hodišah, nismo prisostvovali vsem predavanjem. Nekatera predavanja so pokazala, da imamo z avstrijskimi učitelji mnoge skupne osnove.

Po končanem tečaju smo se dne 5. maja odpeljali v Beljak, kjer smo si ogledali eno izmed šol, moderno urejen dom za starce, znameniti relief Koroške, ki stoji v posebni stavbi, in gimnazijski botanični vrt, ki ga urejajo dijaki sami pod vodstvom svoje profesorice.

Dne 6. maja smo se odpeljali v Bistrico ob Dravi na ogled nove šole. Sprejel nas je mladinski pevski zbor, župan in vse učiteljski zbor. Po ogledu vzorno urejene šole smo se s tovariši v kakih treh urah pristrčno pogovorili predvsem o šolskih in strokovnih problemih. Nato smo se odpeljali v St. Vid na Glini, kjer nas je zopet sprejel mestni župan, ki je obenem ravnatelj šole. V nadaljnjih dveh dneh smo si ogledali še skoraj dograjeno veliko moderno šolo, mesto, grad in trdnjavo Ostrovice in rimsko-keltske izkopanine na Magdalenski gori. Bili smo gostje občine, ki nam je priredila slavnostno večerjo v mestni hiši, kjer smo se tudi vpisali v mestno spominsko knjigo.

Tečaj bo od 1. do 20. avgusta in bo sprejel tudi 20 gostov iz Slovenije. Predavanja bodo dnevno 2—3 ure, ostali čas pa bodo udeleženci uporabili za odhiti in razvedrilo na morju. V ta tečaj naj bi okrajna društva poslala svoje najboljše delavce in jih gmotno tudi podprla.

Program tečaja v Ljubljani: 1. Znanstvenost pouka; 2. Metodologija pouka; 3. Moralna kot predmet v naših šolah; 4. Mesto in naloge šole v naši današnji stvarnosti; 5. Upravitelj oziroma ravnatelj kot pedagoški vodja svojega zavoda; 6. Ocenjevanje v osnovni in srednji šoli; 7. Psihologija otroka v času obveznega osemletnega šolanja; 8. Oblike in način izvenšolskega dela prosvetnih delavcev z mladino; 9. Slovensko mladinsko slovostvo med obema vojnima in po osvoboditvi.

Svet za prosveto in kulturo LRS bo organiziral tečaje z ožjo strokovno vsebino za učitelje pripravnik, vzgojiteljice itd., kar bo razvidno iz 4. štev. »Objav«.

Popoldne smo se odpeljali v Celovec, kjer nas je najprej sprejel in pozdravil deželni glavar Wedenig in smo pri njem ostali v razgovorih o organizaciji manjšinskega šolstva v Avstriji in Jugoslaviji kakšne dve uri. Istega dne zvečer nam je Društvo socialističnih učiteljev Koroške priredilo poslovilno večerjo, katere se je udeležilo razen nas še kakih 50 ljudi, med njimi je bilo osebe naše konzularne izpostave, deželni glavar, mestni občinski funkcionarji ter župani in direktorji šol, katere smo na svoji poti obiskali. Razgovori so bili živahni in prisrčni. Deželni glavar je v svojem pozdravu želel, naj se taki stiki razširijo in poglabijo. Izrazil je tudi željo, da bi bilo koristno, če bi si njihova delegacija ogledala delo in sistem manjšinskega šolstva pri nas.

Drugi dan smo si ogledali še največjo šolsko stavbo na Koroškem: Rennerjevo šolo, kjer smo bili tudi pri pouku. Po kosilu, ki ga je priredila mestna občina Celovec, smo se vrnili dne 9. maja v Ljubljano.

Na tečaju, na šolah in pri vseh sprejemih je vladalo med nami in gostitelji lepo prijateljsko vzdušje. Spoznali smo, da Koroška zelo skrbi za izgradnjo svojih šol. Po letu 1945 so zgradili 18 velikih modernih šol, ki so najmoderneje opremljene. Hodniki, učilnice, kabineti in celo kuhinje so opremljene z modernimi originalnimi umetniškimi slikami. Sole imajo posebno moderno urejene kabinete z najrazličnejšimi instrumenti. Kabineti razpolagajo z velikim številom mikroskopov, imajo epidiaskope, razmnoževalce za skripta, vse nove šole so opzvočene, imajo celo lasten magnetofonski trak, moderne kopalnice in stranišča ter vzorno urejene telovadnice in telovadišča. Opazili pa smo tudi, da so šolske in učiteljske knjižnice precej zapostavljene, imajo na razpolago le majhno število izvodov raznih knjig in brošur, ki so starejšega izvora. V sistemu šolstva bi mogli po njihovih izkušnjah verjetno marsikaj previdno presaditi na naša tla posebno glede gospodinjstva, ročnih del na šolah, zaključnih razredov v osnovnih šolah, sistema pisanja, vzgoje vljudnosti in postrežbe in tako dalje. Učni uspehi in način pouka, v kolikor smo imeli priliko v to pogledati, je formalno dobro organiziran, glede vsebine in metode dela pa verjetno nekoliko zaostaja za našim. Svoje delo grade bolj na načelu spomina kakor pri nas. S skrbnim in vestnim ter sistematičnim delom si je učiteljstvo pridobilo med ljudstvom velik ugled.

Pri vseh sprejemih smo opazili, da je socialistični stranki na Koroškem mnogo do tega, da bi Koroška zgradila vzorno šolstvo; saj v tem oziru tudi prednjači med vsemi deželami v Avstriji. Skrbi pa tudi, da bi bili politični in gospodarski odnosi med njimi in med obmejnimi državami najboljši, kar so zastopniki v svojih govorih tudi stalno poudarjali. Izredna gostoljubnost, ki smo je bili v vseh krajih deležni (posebno še v St. Vidu) izredna prijaznost tovarišev v Bistrici ob Dravi, velike sprejemne večerje v Celovcu, tokle besede deželnega glavarja kakor tudi poročilo tajnika Društva socialističnih učiteljev Koroške na poslovnem večeru v Celovcu, kjer je govoril o svojih doživljenjskih kongresih obeh Združenj učiteljev in profesorjev Jugoslavije v Beogradu, o sprejemu pri maršalu Titu, o prvomajskih praznovanju v Jugoslaviji — so utrdile že obstoječe tovariške vezi in so pokazale, da je treba stike in vezi z Društvom socialističnih učiteljev Koroške nadalje razvijati tudi na delovnem področju z izmenjavo predavateljev na tečajih, medsebojnimi hospitacijami in z obojestranskim preučevanjem strokovnih knjig in časopisov. Na ta način bomo lahko najboljše koristili napredku v šolstvu in odstranjevali škodljive nacionalistične predsodke, ki še vedno uspevajo, ter premostili nepotrebne težave, ki jih razni ekspanzionistični elementi načrtno širijo na račun pravičnega gospodarskega in političnega življenja vsobodoljubnih narodov.

PREVEDBE

Koordinacijski odbor Združenj prosvetnih delavcev Slovenije je razpravjal o prevedbah prosvetnih delavcev in ugotovil:

1. Odbori društev na terenu so v pretežni večini sodelovali v komisijah, vendar v nekaterih primerih njihovi zastopniki niso bili dovolj aktivni. V nekaterih primerih so zastopniki društev le slabo poznali člane, zato je verjetno, da se bodo nekateri člani upravičeno pritožili proti odločbam prevedbenih komisij. Republiški odbori Združenj so zato naročili vsem društvom, da se seznajajo z razlogi in pritožbah, jih preučijo in pošljejo svoje mnenje Republiškim odborom, ki bodo zastopali upravičene interese članstva.

2. Pri prevedbah na Svetu za prosveto in kulturo LRS in na okr. Svetih so bili prevedeni učitelji in profesorji — načelniki in referenti oddelkov oziroma Sveta na okraju — v upravno stroko, čeprav delajo kot strokovnjaki prosvetno znanstvene stroke. Zagovarjali bomo naložbo, da se jih prevede v prosvetno znanstveno stroko.

3. Direktorji šol in vodje oddelkov so prevedeni v prosvetno znanstveno stroko. Nekateri direktorji srednjih strokovnih šol pa so bili prevedeni v upravno stroko, n. pr. direktorji ekonomske srednje šole, Tehnične srednje šole, Gradbenega tehnikuma. Prevedbe omenjenih direktorjev v upravno stroko so se izvršile zato, da jim je bilo mogoče dati višji plačilni razred kot v prosvetno znanstveni stroki, kjer je meja VI. razreda, kar zopet dokazuje, da so bile naše pripombe glede zaključnih razredov upravičene.

Profesor srednje šole naj bi imel možnost napredovanja v V. in IV. plačilni razred. Gre tu predvsem za direktorje popolnih gimnazij in

profesorje, ki se znanstveno udeležujejo. V drugih strokah je možnost prestopa v te razrede za fakultetno izobražene dana, n. pr. ing. v proizvodnji, zdravniki, sodniki. Delo profesorja se z ustavitvijo napredovanja v VI. plačilnem razredu ne ocenjuje primerno.

4. Po sedanjih uredbi so prosvetni delavci s 24 do 35 službenimi leti izenačeni; treba je izposlovati, da bi se tem čimprej pričele izplačevati periodske povšilice.

5. Pri dosedanjem sistemu prevajanja je za učitelja važen prehod iz X. v IX. plačilni razred, za predmetnega učitelja iz IX. v VIII. razred in za profesorja iz VIII. v VII. razred. Bilo bi umestnejše, ako bi se ta diferenciacija izvršila še poprej, n. pr.: za učitelja na prehodu iz XI. v X. razred, za predmetne učitelje iz X. v IX. razred in za profesorje iz IX. v VIII.

6. Po dosedanjem plačilnem sistemu so bili predavatelji strokovnih predmetov (ing., tehniki in nekateri mojstri) na strokovnih šolah razporejeni po zvanjih svojih strok. Po novem plačilnem sistemu so vsi ti prevedeni v prosvetno znanstveno stroko. Ker uredba o nazivih in plačah uslužbencev v prosvetno znanstveni stroki ne upošteva dosedanje prakse in dosedanjih nazivov, kar pa upošteva temeljna uredba o nazivih in plačah uslužbencev državnih organov in navodilo o prevodbi uslužbencev, je nastala s tem razlika s plačami in nazivi v upravnih stroki za najmanj dve skupini. Večina omenjenih strokovnjakov je bila po potrebi prestavljena na šolo in ne na lastno željo. Tako so vsi ti brez lastne krivde težko prizadeti v primeri z onimi, ki so ostali v upravi ali v produkciji. Ker je poleg tega še možnost napredovanja v

PRIPOMBE K POLOŽAJNIM DODATKOM

O začasni odločbi Komisije vlade LRS glede položajnih dodatkov je razpravljala tudi koordinacijski odbor Združenj prosvetnih delavcev Slovenije. V nadaljnjem bomo navedli poglobljene pripombe tega odbora.

Zastopniki vseh Združenj so mnenja, da so v odločbi vlade LRS položajni dodatki na splošno pre nizki in niso v skladu z obsegom dela, moralno in materialno odgovornostjo, ki jo posamezni položaji vsebujejo. Položajni dodatki v imenovani odločbi niso v pravilnem sorazmerju. V odločbi je žal izpadel položajni dodatek za razrednika.

Naslednji primeri nesorazmerja pri dodelitvi položajnih dodatkov so najbolj očitni:

1. Odločba določa položajni dodatek za upravitelje vrtcev z oskrbo nad 60 otrok od 600 do 800 din, za upravitelje vrtcev z oskrbo (do 60 otrok) v znesku od 300 do 500 din, za upravitelje vrtcev brez oskrbe z nad 30 do 80 otroki od 300 do 700 din. Materialna odgovornost upraviteljev vrtcev z oskrbo pa je znatno večja kot odgovornost upraviteljev vrtcev brez oskrbe, kar pa odločba ne upošteva.

2. Položajni dodatek upraviteljev dijaških in mladinskih domov v znesku od 500 do 800 din je v primeri s položajnim dodatkom upraviteljev vrtcev pre nizko odmerjen. Delo upravitelja dijaškega in mladinskega doma je skoraj neprekinjeno in zaradi višje starosti gojencev težje.

3. Položajni dodatek upraviteljev osnovnih šol v odločbi je določen v enaki višini ne glede na število oddelkov. Prav tako ni v pravem sorazmerju z dodatkom za upravitelje vrtcev brez oskrbe, s katerimi je izenačen.

4. Glede na položajne dodatke upraviteljem posameznih zavodov za posebno vzgojo bi bilo treba reči, da se teža odgovornosti za pravilen ekonomski in vzgojni potek poslovanja veže z okvaro otrok posameznih panog posebnega šolstva. Učni in vzgojni postopki so različni za gluhe, umsko zaostale, invalide in moralno ogrožene otroke. Najtežje je sporazumevanje in usmerjanje panoge svoje posebnosti. Posebno je treba upoštevati zavode za moralno ogroženo mladino, ki so krajeno osamljeni in večkrat tudi v težkih gospodarskih prilikah, dalje da pade skrb za dopolnjevanje učnega kadra in sploh zavednega osebja in pravilna politična vzgoja tega kadra v veliki meri na odgovornost upraviteljev, da dejansko dnevno in nočno nadzorstvo nad vsem zavodnim življenjem, ki ga terja internatska organizacija od upravitelja, daje še poseben poudarek, ki zahteva, da se upravitelju dodeli primerna upravna doklada in končno, da so učne delavnice in ekonomije, ki pri posameznih zavodih tudi obremenjujejo odgovornost upraviteljev, še eno tehtno dejstvo, ki logično zahteva drugačno ureditev položajnih dodatkov kot jo pa ureja odločba.

5. Ravnatelj nižjih gimnazij so ne glede na število oddelkov izenačili, četudi so ravnatelj nižjih gimnazij do 10 oddelkov omenjeni ločeno od ravnateljev nižjih gimnazij z 11 in več oddelki.

6. V odločbi so izenačili položajni dodatki ravnateljev popolnih

srednjih šol in manjših srednjih šol. Prav tako je v položajnem dodatku ravnateljev učiteljske premalo poudarjena odgovornost te institucije. Napačno je glede na majhen obseg tudi izenačenje srednje fizikalne šole s popolnimi gimnazijami in učiteljski.

7. Odločba uveljavlja položajni dodatek od 700 do 1000 din za okrajne šolske inšpektorje. Odgovornost in obseg dela te funkcije sta tako velika, da je navedeni položajni dodatek odločno pre nizek, zlasti če upoštevamo, da naj bi opravljal te dolžnosti strokovno in politično najboljši kadri.

8. Položajni dodatek upraviteljev nižjih glasbenih šol in ravnateljev nižjih gimnazij je izenačen v škodo ravnateljev nižjih gimnazij. Delo obeh se ne more istovetiti.

9. Srednje strokovne šole so nepravilno izenačene s popolnimi gimnazijami, čeprav imajo nekatere večje število oddelkov in šolske delavnice. Direktor srednje strokovne šole mora skrbeti tudi za strokovno prakso svojih dijakov in strokovne ekskurzije. Poudariti je treba še materialno odgovornost direktorjev tistih srednjih strokovnih šol, ki so jim priključene šolske delavnice odtod internati. V odločbi sta izenačena položajna dodatka direktorja Tehnične srednje šole in Srednje fizikalne šole. Tako izenačenje je nerazumljivo, tako glede obsega kot moralne in materialne odgovornosti. Tehnična srednja šola ima 6 odsekov s 56 oddelki, Delovodsko šolo in Delavski tehnikum s 1800 dijakih in obsežne šolske delavnice, medtem ko ima Srednja fizikalna šola le cca 80 dijakov. Določeni položajni dodatek za direktorja Tehnične srednje šole je odločno pre nizek. V veliki meri velja isto tudi za Gradbeni tehnikum, ki ima 4 oddelke, Delovodsko šolo in Delavski tehnikum, obenem pa je

pod upravo direktorja Gradbenega tehnikuma tudi šolski internat.

10. Položajni dodatki za upravitelje industrijskih šol (500 do 1000 din) so pre nizki, če upoštevamo njihovo veliko materialno odgovornost. Pri vseh industrijskih šolah, med katerimi imajo nekatere tudi več oddelkov, so vključene šolske delavnice in pri večini tudi internati.

11. Položajni dodatki upraviteljem šol za učence v gospodarstvu brez internatov so nepravilno izenačeni s položajnimi dodatki ravnateljev nižjih gimnazij, četudi je v šoli za učence v gosp. mladina stara od 14. do najmanj 18. leta, poleg tega pa jih ima skoro polovica 1 do 2 razreda gimnazije. Upravitelj šole za učence v gospodarstvu mora biti v stalnem stiku z delodajalci učencev v gospodarstvu. Zaradi velikega števila honorarnih predavateljev mora biti ravnatelj šole učencev v gosp. stalno na razpolago za supiranje.

12. V odločbi je izpadel položajni dodatek za razrednike. Odbor predlaga, da se ta položajni dodatek ponovno uvede ali pa da se razrednikom zniža učna obveznost za dve uri tedensko.

13. V Sloveniji imamo 53 % nižje organiziranih osnovnih šol. Tu po- učuje en učitelj povprečno 4 šolska leta. Število otrok je večje od norme. Potrebno bi bilo, da dobe učitelji na takih šolah posebni osebni dodatek, ki je bil že v dosedanjem plačilnem sistemu izražen kot premijski dodatek.

14. V okrajih LRS je bilo doslej priznanih povprečno po 5 do 10 težjih mest. Učitelji na teh težjih mestih so prejemali poseben dodatek od 300 do 1000 din, ki bi ga bilo uvesti tudi v novem plačilnem sistemu.

15. Učno osebje na posebnih šolah (vadiščah in šolah za specialno vzgojo) je imelo poseben osebni dodatek zaradi specialnega dela na teh šolah. Tudi tukaj meni odbor, da je neobhodno potrebno ponovno uvesti posebni osebni dodatek za učno osebje teh zavodov.

DVE POMEBNI PREDAVANJ

Dne 9. maja so se zbrali učitelji in profesorji ljutomersko-radgonaškega okraja k skupnemu zborovanju v Radenci. Zborovanju so prisostvovali tudi učitelji iz Murske Sobotice. Prvi je pozdravil zborovanje tovariš Belec Janko, predsednik Društva učiteljev ljutomersko-radgonaškega okraja, ki se je udeležil Kongresa učiteljev v Beogradu in prinesel pozdrave maršala Tita vsem prosvetnim delavcem ljutomersko-radgonaškega okraja. Zborovalce sta pozdravila tudi tov. Mencej, zastopnik republiškega odbora učiteljev, ki je rekel, da so prosvetni delavci ljutomerskega okraja najaktivnejši v republiškem in zveznem merilu in član Sveta za prosveto in kulturo pri vladi LRS tov. Štubelj iz Murske Sobotice, ki je izrazil željo, da okrepimo medsebojne odnose v učiteljskih in prosvetnih društvih in izboljšamo delo v organizacijah prosvetnih delavcev.

Zborovanju so prisostvovali še sekretar okrajnega komiteja KPS tov. Pavlica, predsednik OLO tov. Verdev in drugi.

Namen sestanka je bil, da se učitelji seznanijo s problemi spolne vzgoje. Prvi je predaval venerolog

dr. Pertl iz Maribora, ki je poudaril, da še ni dovolj sodelovanja med učitelji in zdravniki. Zdravstvena vzgoja je del splošne vzgoje, zato ne smeta biti ločeni, če hočemo, doseči zaželene uspehe. Predavatelj je govoril o svojih opažanjih v ambulanti, kamor prihajajo spolno bolni mladoletniki, ki so se okužili večinoma zaradi golega neznanja, deloma pa zaradi slabih zgledov. Otroci prihajajo v življenje brez priprave na spolno življenje, brez znanja pa ni mogoče stopiti na življenjsko pot. Moralna izpričenost pa je še večje gorje, kakor so spolne bolezni. Ne zadostuje samo spolna poučitev, vzgojiti moramo značajnega človeka, ki bo imel smisla za samovzgojo in za vzdržnost.

Nato je predaval o spolni vzgoji prof. tov. Gustav Silihi iz Maribora, ki je takoj uvodoma povedal, da vzgojitelj ni dosegel svojega cilja, če gojenca ni usposobil za samovzgojo. Najvažnejši smoter vzgoje je oblikovanje značaja. Spolna vprašanja naj vzgojitelj obravnava pri pedagoških obiskih, manj na rodiljskih sestankih. S spolno vzgojo pa ne smemo čakati do pubertetne dobe, temveč moramo z njo začeti že prej. Osnovne važnosti je že vzgoja do 3 leta starosti. Spolna poučitev pa nastopi pozneje in se obrača do razuma, sama pa ne zadostuje. O posebni spolni vzgoji ne moremo govoriti, ker je le-ta del celotne vzgoje. Važnejše je oblikovanje značaja, kakor sama spolna poučitev. Boriti se bomo morali za dvig splošne morale. Nemogoče je deliti spolno moralo od morale na sploh. Spolna poučitev pa naj se izvrši praviloma po starših, ustrezno resnici in nepristransko, s podporo zdravnika in učitelja. Čim bolj bomo mladega človeka utrjevali, čim bolj bo zaposlen s smotno dejavnostjo, tem močnejši bo njegov značaj in tem bolj bo odporen proti spolnim zablodam.

Po obeh predavanjih je sledila diskusija. Učitelji so govorili o problemih na terenu, ki so v vinorodnih krajih težko rešljivi. Za to področje dela pogrešajo učitelji primerne literature. Nedvomno sta navedeni predavanji mnogo pripomogli k temu, da se bodo naši prosvetni delavci intenzivneje bavili z vprašanjem spolne vzgoje. Svoja opažanja na terenu bodo signalizirali, kajti spolne bolezni so in je tudi dolžnost učiteljev, da odkrivajo zarišča tega socialnega zla.

Svojimir Jamšek

Le preberite...

Na moravski osnovni šoli je zbolela učiteljica, zato je ravnatelj, ki je istočasno upravitelj osnovne šole, dodelil profesorico slavistike, da poučuje 4. razred osnovne šole, na gimnaziji pa so njene predmete poučevali učitelji oziroma učiteljice. Četudi je komu potreben honorar, take supleture niso dopustne.

Tekmovanje ekonomskih šol v Celju

Zamisel, da naj bi se med seboj pomerile Ekonomske srednje šole iz LR Slovenije, je bila v dnevih 23., 24. in 25. maja uresničena v Celju. Mesto Celje je bilo izbrano zaradi tega, da se počasti mesto, ki ravno letos praznuje 500 obletnico, odkar je dobilo mestne pravice. 23. maja je bil določen za zaključek tekmovanja, da bi mladina vseh ESS skupno slavila voljni dan maršala Tita.

Mariborska šola je v sporazumu z ostalimi ekonomskimi šolami izdelala program tekmovanja, organizacijo izvedbe pa je prevzela Celjska šola.

Program je obsegal tekmovanje v najrazličnejših disciplinah lahke atletike, nogomet, košarko in odbojko. Tudi tekmovanje je bilo vključeno v stenografijo, ki je bilo vključeno, kot prikaz maksimalne hitrosti in spretnosti dijakov in dijakinjk ekonomskih šol. Na šah seveda niso pozabili. Da bi pa pokazali kako se mladina udejstvuje na kulturno-umetniškem področju, je bila v programu tudi akademija, pri kateri so posamezne tekmovanje izvajali dijaki in dijakinje z vseh šol. Prvotna zamisel prenevanja pod šotori in kurtaje v kotlu, zaradi propaganje taborništvu med mladino, je bila je delno uresničena, ker so nastale težave v preskrbi šotorov. Le mariborska šola je prenevala pod šotori, vsi ostali so pa prenevali v razredih Ekonomske srednje šole v Celju. Hrana se pa je pripravljala v raznih gostinskih podjetjih Celja, po razmeroma nizki ceni in je bila kulinjsko in kakovostno popolnoma v rednem vrhu.

Tekmovanja v lahki atletiki so začela v petek 23. maja dopoldne, takoj po prihodu prvih jutranjih vlakov v Celje. Na teh tekmovanjih so bili doseženi izredno lepi uspehi. Mladina se je borila z vsem žarom za čast svoje šole in se je veselila vsakega uspeha. Da ste jih le videli, kako so bodrili tekmovalec. Maribor, tov. dr. Požar je otvoril tekmovanja, s kratkim nagovorom na vse tekmovalec in pozdravi namestnika predsednika Sveta za prosveto in kulturo vlade LRS tov. ministra Kimovca in se mu v imenu vseh tekmovancev zahvalil za njegovo prisotnost na tekmovanjih in poudaril hvalnost mladine za razumevanje njenega izvenšolskega dela pri najvišjih partijskih in oblastvenih organih. Nato je tov. minister Kimovec nagovoril mladino z bodrilnimi besedami in ji želel lepih uspehov v medsebojnem tekmovanju, posebno pa je naglasil, da naj bi se takšna srečanja odslej vršila vsako leto. Govoru tov. ministra je mladina navdušeno aplaudirala.

Takoj nato so se začele na istem stadionu nogometne tekme. Gledalci so pozorno spremljali potek. Sile so bile bolj ali manj izenačene. Isto popoldne je tov. minister z velikim zanimanjem spremljal tekme v odbojki, kjer so se učenci posameznih šol z večjim ali manjšim uspehom sridito borili za vsako točko. Za drugi dan so bile predvidene tekme iz stenografije in strojeписа. Šahovske tekme, nadaljevalje nogomet in odbojke ter tekme v košarki. Za strojepisne tekme se je prijavilo 22 tekmovancev (več ni bilo na razpolago pisalnih strojev), ki so se merili v hitrosti in oblikovanju prepisa. Vse naloge, ki so imele več kot 0,07% napak so bile izločene. Pri tekmovanju se je opazila pomankljivost pri pouku strojeписа, tem, da se po šolah na račun pravilnosti zahteva večja hitrost. Tekmovalci niso povprečno presegli hitrost 3 udarcev na sekundo, le pri večini je bilo več napak, kot je bilo dovoljeno, in so bili zaradi tega izločeni. Najboljše strojepisce ima Celjska šola.

Stenografske tekme so se vršile v 44 kategorijah, in sicer: do 160 zlogov na minuto, do 180, do 200 in do 220 zlogov na minuto. Stenografske tekme so pokazale zelo lepe rezultate, saj se je dijakinja Purg iz Maribora, potem ko je dosegla 220 zlogov brez napake, priglasila za tekmo do 240 zlogov, pa tekmovalna komisija ni imela pripravljenega teksta. Tudi v drugih kategorijah je Mariborska šola prednjačila v hitrosti, dočim po lepi stenografski grafiki pa prejšnja Ljubljanska šola.

V nedeljo popoldne je bila v Celjskem mestnem gledališču ob nabito polni dvorani svečana akademija. O pomenu izvenšolskega dela mladine je spregovoril direktor Ljubljanske šole tov. Toš Franc, ki je poudaril ogromno važnost izvenšolskega dela mladine pri oblikovanju socialističnega človeka. Nato je odposlanec Sveta za prosveto in kulturo vlade LR Slovenije razdelil posameznim tekmovalcem praktična darila, ki

so jih podarila ljubljanska trg. podjetja. Po objavih rezultatov je predsednik Sveta za prosveto in kulturo MLO Celje, tov. Askerc v kratkem nagovoru čestital dijakom in imenu MLO Celje za dosežene uspehe in izrazil najboljše plasiirani šoli na Ekonomijadi, ličan srobrn prehodni pokal, darilo predsednika MLO Celje. Pokal je sprejela Mariborska šola, v imenu katere se je zahvalil njen učenec. Potem so sledile posamezne točke akademije. Akademija je nad vse pričakovanje izredno uspešna. Vse točke so bile res mojstrsko izvedene. Posebej je treba omeniti vaje dijakinje na dvoinski bradli, proste vaje dijakinje z žogami, godbeni zbor in oba pevski zbora. Največji prispevek na akademiji je dala Ljubljanska šola. Na akademiji je bilo jasno vsakomur, da je mladina Ekonomskih šol na zelo visoki stopnji kulturno-umetniške dejavnosti. S tem je bil program »Ekonomijade« izčrpan in udeleženci so se začeli vračati vsak v svojo smer. Sodelovalce so ESS Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj, Murska Sobota in Novo mesto ter Administrativni šoli Ljubljana in Maribor.

Priridev je pokazala, da je tak način dela izredno uspešen, in bi bilo želeli, da se res uresniči besede tov. ministra Kimovca, da naj bi se tekmovanja vršila vsako leto.

Pri določanju programa bi bilo potrebno nekaj sprememb. Tekmovanje iz stenografije in strojeписа naj se vrši prvi dan. Tudi kulturno-umetniško tekmovanje naj se ocenjuje in šteje v skupni plasman.

Mislim pa, da je treba izreči profesorjem in dijakom kolektiva Celjske šole vso pohvalo za prvotno organizacijo vseh tekmovanja.

ŠE ENKRAT O LETOVANJU

Napotila za domove Centralnega sveta Zveze Sindikatov Jugoslavije (n. pr. Rab, Kaštel Stari, Opatija, Martuljek, Bohinj) dobe člani in interesi pri Krajevni oziroma Okrajnih sindikalnih svetih.

Napotila za domove Republiškega Sveta Zveze Sindikatov Slovenije (»Tone Cufar« v Begunjah, Lovran, Fiessa pri Piranu) naj društva ali posamezniki naroče pri republiških odborih svojih združenj. Dnevna oskrba 200—220 din (popust je že v ceni upoštevan). Koordinacijski odbor razpolaga s šestdesetimi mesti.

Naši domovi:
Zapuže (pošta Begunje, postaja Lesce pri Bledu) »Dom prosvetnih delavcev«, — Cena (s popustom) 220 din. Napotila dajejo za julij in avgust republiški odbori Združenj. V juniju in septembru se interesi obrnejo direktno na upravnico doma tov. Erzenovo.

Rogaška Slatina. Interesenti lahko uredijo vse neposredno z upravnico »Doma prosvetnih delavcev«. Dnevna oskrba 260 din (popust je vračunan); koristniki se hranijo v zdraviliški restavraciji.

Jezerko (samo 10 mest!). Dnevna oskrba (s popustom 240 din). Interesenti naj se obračajo neposredno na krajevno gostinsko podjetje, ki oskrbuje tudi naš dom.

Seveda bodo uprave v Rogiški Slatini in na Jezerskem v prvi vrsti upoštevale tiste, ki so se že prijavili Republiškim odborom.

Izmene v obeh počitniških mesecih: 1. VII.—15. VII.; 16. VII.—31. VII.; 1. VIII.—15. VIII.; 16. VIII.—31. VIII.

Za Jezersko in Zapuže morajo imeti člani dovoljenje notranjega oddelka za kretanje v obmejnem pasu!

NAROČNIKE obveščamo, da bo izšla zadnja številka PD pred počitnicami 25. t. m. Redakcija bo za vključena z 20. junijem, zato naj dopisniki pohite.

PREDSEDNIKI MATUR na gimnazijah in učiteljskih

Minister — predsednik Sveta za prosveto in kulturo VLRS je letos postavil kot predsednike matur naslednje vidne pedagoške in šolske delavce:

dr. M. Mikuz, izr. prof. univerze na klasični gimnaziji v Ljubljani; Polenec Anton, prof. Višje pedagoške šole na I. gimnaziji v Ljublj.; prof. Peterl Franc, nač. odd. za prosveto MLO Ljubljana, na II. gimnaziji v Ljubljani;

Gabrovšek Ludvik, prof. Višje pedagoške šole na III. gimnaziji v Ljubljani;

dr. Grad Anton, izr. prof. univerze na V. gimnaziji v Ljubljani;

Ahlin Franc, prof. Višje pedagoške šole na VI. gimnaziji v Ljublj.; dr. Emil Stampar, docent univerze na VII. gimnaziji v Ljubljani;

dr. Anton Ocvirk, redni prof. univerze na VIII. gimnaziji v Ljubljani;

dr. Reya Oskar, izr. prof. univerze na IX. gimnaziji v Ljubljani;

dr. Flešič Svetozar, redni prof. univerze na X. gimnaziji v Ljublj.; prof. Stupan Bogomir, inšpektor pri SPK LRS na klasični gimnaziji v Mariboru;

dr. Zei Miroslav, izr. prof. univerze na I. gimnaziji v Mariboru;

Teply Bogo, ravnatelj muzeja v Mariboru na I. gimnaziji v Celju;

Petauer Leopold, prof. Višje pedagoške šole na gimnaziji v Brežicah;

prof. Mihelič Stane, inšpektor pri SPK LRS na gimnaziji v Črnomlju in na gimnaziji Sempeter - Gorica;

prof. Melihar Stane, na Svetu za prosv. in kulturo LRS na gimnaziji Jesenice;

Jurančič Janko, prof. Višje pedagoške šole na I. gimn. v Kranju;

Liška Janko, prof. v Ljubljani na gimnaziji v Murski Soboti;

Smolej Viktor, lektor univerze na gimnaziji v Novem mestu;

prof. Pavlič Dušan, inšpektor pri SPK LRS na gimnaziji v Postojni;

prof. Lovše Ivan, inšpektor pri SPK LRS na gimnaziji v Ptuj;

Skandali Zvonimir, prof. pri SPK LRS na gimnaziji v Ravnah;

dr. Dominko Franjo, izr. prof. univerze na gimnaziji Trbovlje;

prof. Hainz Jože, ravnatelj Višje pedagoške šole na učiteljski v Ljubljani;

Zabkar Jože, inšpektor pri Svetu za prosv. in kult. LRS na učiteljski v Novem mestu;

Merhar Boris, prof. Višje pedagoške šole na učiteljski v Mariboru;

dr. Schmidt Vlado, prof. Višje pedagoške šole na učiteljski v Celju;

Tomažević Blaž, prof. Višje pedagoške šole na učiteljski v Tolminu;

Wildman Oto, prof. na Svetu za prosv. in kult. LRS na Zavodu za fizikulturo v Ljubljani.

Kaj bo z nami?

Se vprašujemo vsi, ki smo prešli predvedbo take vsebine kot jaz. Vem, da nisem sam, zato sem se oglasil za sebe in ostale. Moje razočaranje izhaja iz uredbe, ki ne priznava službenih let neprosvetne stroke, in pa ker zame tudi pritožba zaradi 48. člena uredbe ne pride v poštev. Za nas je rešitev le v spremembi uredbe oziroma v individualni obravnavi posameznih prošenj; sem prizadet, morda kdo drugi še bolj. Presodite:

Kdo ve, zakaj nisem bil že pred vojno učitelj, jaz ne vem, spominjam se le, da je bilo učiteljske zaprtje, ko sem končal četrto gimnazijo. Po končani klasični gimnaziji sem želel doštudirati agronomijo, menda zato, kar sam nisem imel pedi zemlje. Pa nisem mogel, ker ni bilo sredstev sredi »beograjske siromasščine«. Zapustil sem fakulteto in izprosil prometno službo, da bi pomagal sebi in materi. Po vojni me je zaneslo v tovarno, kjer sem dobil lepo mesto. Poleg službe sem bil reden sodelavec v domu kulture. Rekel bi, da mi je prav zato lani svetoval nekdo, naj prestopim v prosvetno službo. In sem se odločil, četudi za manjše prejemke, ker sem hotel ponesti v šolo ljubezen do otrok in narave. V podjetju sem komaj izprosil, da so mi dovolili prestop, okraj me je sprejel in ministrstvo nastavilo na nižjo gimnazijo. Lani maja sem nastopil, se vpisal na VPS, skupino biologija-kemija, in jeseni opravljal prve izpite (v juniju jih ob tem razpoloženju ne morem). Imam sicer 12 službenih let, a v prosveti le 11 mesecev. Star sem 33 let, oče dveh otrok in bom po 20. letih službe dosegel šele XIII. grupo, a moje mesto v tovarni je danes po-

stavljeno v IX. grupo. Mislim, da nisem prestopil iz špekulacije v prosvetno stroko, temveč zato, ker sem na prosvetnem polju delal že pred vojno, po vojni pa sem večji del svojega časa prebil v domu kulture. Ob pionirjih sem se odločil za prestop in ne ob računanju prejemkov. Ta korak sem storil kot zrel človek, ki ve, ali vsaj slutiti, kdo je učitelj, ne pa kot dijak, ki sicer občuti nagnjenje, a se predvsem ravna po besedah svojih učiteljev oziroma staršev. In zato bom vse življenje zaostajal za 4 grupe, težje oskrboval svojo družino pa se tolažil z veseljem do prosvetne stroke (toda z občutkom manjvrednosti). Poleg službe, doma kulture in družine imam še voljo do študija, ki mi je sicer cilj, a mi ne obeta tega, kar bodo imeli mladi učitelji. Del vsakega poklica so pač tudi prejemki.

Sprašujem pa se tudi, ali bodo priznana leta učiteljem, ki so po okrajih opravljali pogostokrat le administrativne posle in se po razformiranju okrajev vračajo v učiteljsko službo? Administrativne posle sem opravljal tudi jaz, le da sem bil plačan iz drugega resora.

Mojemu primeru enakih je še mnogo. Tovariš na šoli je letos diplomiral na univerzi in opravil strokovni izpit, ima tri učiteljska službena leta, skupnih pa 15. Že res, da bo šel prej v pokoj, ampak kdaj in kako daleč bo prišel s plačilnimi razredi? Vse življenje ga bo spremljal nesrečni 48. člen.

Ne želim si iskati še enega po- klaka, ko mi je življenje že tolikokrat podstavilo nogo, zato prosim za razumevanje.

K. L., Slov. Bistrica